

Innihald

- 4 Havið súrnar
- 7 Nógvur lýrur at fáa
- 8 Heitast og saltast vestanfyrri
- 10 Riturnar eru í Labradorhavinum um veturin
- 13 Plantuæti er lykilin
- 14 Stríðið móti sandmaðki
- 16 Nýggj stýrisamboð skulu tryggja varandi fiskiskap
- 19 Verklagslóg um nýtt havrannsóknarskip
- 20 Nýggj uppsjóvardeild sett á stovn
- 22 Fingu stóra brugdu
- 24 Norsk havtaska fiskað við Føroyar
- 26 Bjørt útlit fyri svartkjaftastovninum
- 28 Fiskivinnutingið – Burðardygg og lønandi fiskivinna
- 30 Aldargamlar kúpuskeljar avdúka havsins søgu
- 33 Meiri enn 500 merkir kappaðust
- 34 Trúgv starvsfólk
- 36 Alingin dálkar minni enn fyrr
- 39 Avrikssáttmáli undirskrivaður á fjórða sinni
- 40 Tilmælið um fiskiskapin 2011-2012
- 45 Verkætlanir á Havstovuni
- 49 Rakstur 2010
- 50 Nevndar- og ábyrgdarstørv 2010
- 52 Ritgerðir 2010
- 54 Fyrilestrar 2010

Sjóvarmál 2011

Lagt til rættis: Havstovan | Ritstjórn: Karin Margretha H. Larsen, Rógvi Mouritsen, Eilif Gaard, Hanna Elina Djurhuus og Dagunn H.J. Clementsen | Satsur og uppseting: Havstovan | Prent: Føroyaprent | Útgáva: Havstovan 2011 | Kápumynd: Svartkjaftatrol, Jan Arge Jacobsen | Tað er gaman í at nýta tilfar úr ritinum, um bert keldan verður upplýst | ISBN 978-99918-831-1-3

NORÐURLENDSKT UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlutur 541 705

Oddagrein

Vitan til

Ein fyrirtreyt fyri burðardyggari og lønandi fiskivinnu er holl vitan um tilfeingið og náttúrunar treytir. Nýggj vitan fæst til vega, bæði frá sjófólki okkara og frá granskarum. Sjófólk gera virðismiklar royndir og eygleiðingar í teirra dagliga yrki, meðan granskarar gera miðvísar kanningar. Øll hava vit sama mál, og megna vit at leggja vitanina frá øllum pørtum saman og brúka hana konstruktivt, eru vit komin væl áleiðis ímóti eini skilagóðari og lønandi fiskivinnu.

Í hesum riti er í stuttum greitt frá einum parti av tí arbeiði, sum Havstovan fæst við, til tess at fáa nýggja vitan til vega um okkara livandi tilfeingi og tess umhvørvi. Roynt er, á ein lættan og lesivinarligan hátt, at greiða frá nøkrum av teimum nýggjastu úrslitunum og øðrum tíðindum viðvíkjandi Havstovuni og fólkinum, sum starvast á stovninum og umborð á rannsóknarskipinum.

Havumhvørvið er í stóðugari broyting, og hetta ávirkar sjálvsagt livilíkindini í sjónum. Havstovan fylgir alsamt við hesum broytingum, og hvussu tær ávirka tær ymisku verurnar í sjónum. Í hesum riti eru

høvuðsvinnuna

fleiri greinir um hetta evnið. M.a. kunnu nevnast hitabroytingar, sum eisini síggjast í okkara øki, og sum ivaleyst ávirka útbreiðslu og livilíkindi hjá livandi verum í sjónum. Greitt er eisini frá tí vanda, sum tað økta koldioxidútlátið kann fáa á heimshøvini og smáu verurnar í sjónum, og um hvussu stóru havstreymarnir geva batnandi útlit fyri svartkjaft.

Mong eygu eru vend ímóti makreli og øðrum uppsjóvarfiski í hesum tíðum. Føroyska havøkið er vælsignað við stórari framleiðslu av æti um summarið, og hetta dregur stórar nøgdir av ferðandi uppsjóvarfiski henda vegin. Havstovan hevur fingið bøttar umstøður at kanna hesi viðurskipti. Ein uppsjóvardeild er sett á stovn, ið skal taka sær av hesum, og innsatsurin á økinum er øktur munandi. Stórt arbeiði verður gjørt fyri at fáa til vega holla vitan um makrel og annan ferðandi uppsjóvarfisk og teirra vistfrøði, meðan tey eru á biti í okkara havøki.

Havstovan hevur ofta víst á, hvussu ójavnur gróðurin á Landgrunninum er og tann týðning, hetta hevur fyri fisk og annað lív. Hetta

verður eisini umrøtt nærri í hesum riti, m.a. viðvíkjandi nebbasild. Við kanningum av kúpuskel fæst harumframt ábending um, hvussu gróðurin hevur verið í eldri tíðum. Hetta er týðningarmikið, tí við at hyggja aftureftir, fæst virðismikil vitan, sum kann brúkast frameftir.

Botnfiskastovnamir á Landgrunninum geva ikki tað, ið teir kundu givið. Fíggjarliga koyrir fiskivinnan tungt, og partar av henni eru beinleiðis illa fyri. Tørvur er á broytingum, soleiðis at tey, sum starvast í hesi vinnu, fáa nøktandi fíggjarligt avkast.

Vísindaliga ráðgevingin um stýring av fiskastovnunum verður í hesum tíðum broytt til eina sonevnda MSY-ráðgeving. Hendan ráðgevingin skal ikki einans tryggja eina burðardyggja veiðu, men skal harumframt tryggja eina mest varandi veiðu. Harumframt er neyðugt, at Føroyar hava ein veiðusetning, ið m.a. greitt sigur, hvat skal gerast, tá stovnamir gerast ov smáir. Hetta hevur eisini stóran týðning, nú keyparar av fiskavørnunum í alt størri mun krevja prógv um burðardyggan fiskiskap. Tað, at fáa til vega størri vitan um vist-

skipanina á Landgrunninum, og at brúka vitanina fiskivinnuni at frama, verður fremsta málið hjá Havstovuni í komandi tíðum.

Stórir dentur verður lagdur á, at tey fólkini, sum starvast á Havstovuni, hava bestu karmar og bestan fakligan førleika. Nógvir granskarar eru útbúnir á Havstovuni og í ár vardi ein granskari doktoraritgerð sína um umhvørvi. Tann førleiki og tann vitan, sum her er fingin til vega, verður væntandi ein dyggur stuðul í framhaldandi menning av alivinnuni, umframt at førleikin kann geva nýggja vitan á øðrum økjum í føroyskum havøki.

Vit fegnast um, at útlit nú eru til, at eitt nýtt og framkomið rannsóknarskip verður bygt. Hetta fer at bøta munandi um møgugleikarnar fyri enn fleiri og betri rannsóknnum í komandi tíðum. Hendan vitan eigur at leggjast saman við teirri vitan, sum sjófólk okkara fáa til vega og brúkast konstruktivt, vinnuni og samfelagnum at frama.

Hetta og nógva annað er at lesa um í hesum riti.

Eilif Gaard, stjóri